correspondente sua uel lenitra, utrum uo dari possit aliquando Iris lu-
natica lata rie a luna? dari potest ut a sole, sed rarissime hoc ac-
cidet. Et ait Iris data sit et ante diluuium: Affirmandum est
loci, quia iam tunc nubes erant, uapores et sol, et Iris est effici
nalis, adhuc tamen non erat impositus arcus ille a Deo ad signan-
dum diluuium non futurum, et ideo Deus ait, Ponam arcum
meum in nubibus, id est imponam illum ad signandum.

Quintum dico est, quod dicendum de Nubibus et
Pluuiis, Nebula, et Caligine? Resolutio 1°. Nu-
bes definiri solet (uapor in sublimi aere ab eius frigore densatus) (un-
de materia nubium sunt uapores, causa eleuans sunt spiritus ignei, et calidi
in uaporibus inclusi, causa quae nubes in aere sustentat, est quaedam
ut equilibrium leuitatis igni, et grauitatis aquae, n ubi primum
equales sunt, sistit nubes, quin sursum ulterius tendat, descendat ue
deorsum; causa condensans uapores est frigus superioris aeris: causa mo-
uens hinc inde nubes est uentus. Quaeres ait nubes ascendant?
Certo diffiniri nequit, nam in 1is quae citius moueri nobis uidentur, eo
nobis propinquiores sunt, aliter uiderentur quasi non moueri, ut uidentur stellae;
item quae maiorem caeli partem, seu spatium obtegunt, eo terrae sunt uici-
niores; quare Cardanus, et Fromondus iudicant, nunquam minus dis-
tare a terra nubes, quam per semiliare, seu quingentos passus;
oppositum tamen demonstrant P. Cabeus, et P. Maurus, quando scilicet a ca-
cumine montium aliquorum uidentur inferiores illo nubes aerae, quae
in pluuias postea dissoluuntur, et per ducentos ad summum passus
super terram eleuantur.

Quo ad maiorem uero nubium ascensum, certum
est quosque ascendere per duo et quinquaginta
miliaria, Marius Guiducius demonstrat quod et per miliaria
ducenta, P. Grassius ostendit in libra astronomica, quod aliquando

quinque milia milliariorũ; igr̃ constare negr̃ de nubium altitudi-
ne, de spissitate vero constat esse incostantissima, et casu sæpe evenire,
et tum a ventis, tum a calore solis &c. De nubium utilitate
dictum est sæpe iam alibi; omnis aut̃ nubium est multiplex, 1° enim sunt
imbrium quædam tuti matrices; 2° ardorem solis temperant,
ut nalia tuti umbracula; 3° tamquam ventorum ludibria sunt sig-
na, et vestigia illorũ, 4° sunt officina fulminũ, fulgurũ, et toni-
truorũ, et quidam quasi ventriculum meteororum plurium.

Resolvo 2°. Pluvia definitur: Nubes in aquam
solutas, vel iuxta P. Maurum lib 4° q. 62, resolutio
nubis in aquam ad terram cadentem. Causa aut̃ cur vapores iterũ
in aquam resolvantur, est quia sicut ascenderant vi spirituum igneorũ
et aereis, sic ex istorũ separatione descendere incipiunt; separan-
tur aut̃ spiritus ignei, et aerei a vaporibus quod a nimio frigore superiori
condensantur in aquæ, et expellunt igneos spiritus ac aereos, quorum sin-
guli audiant in locum suum: huius rei 1a causa est in aquis
destillatis in alambiquo; 2a in nostro humano corpore, ubi calore sto-
machi liberũ vapores in caput ascendunt, et post a cerebro frigescenti con-
frequunt 1° in nubem, quæ gravedinem capitalem causat, et postea
in humorem aqueum resolvuntur, qui guttatim destillant per nares,
et alios meatus; sic ergo est in Mundo Magno, sicut in Parvo
homine. Dividitur Pluvia in stillicidium, Imbrem, et Nim-
bum; stillicidium, seu pulverulenta pluvia, evenit tum a
debili frigori non nisi minutas guttulas condensanti, tum quia nubes ex nimia
a terra, et nimia aeris distantia non tot guttulæ adunatæ sunt, fit
pluvia minutissima, et Imber constat ex guttis grandioribus
Nimbus aut̃ ex maximis.

An aut̃ naliter contingere possit sanguinem pluere aut lac.
Nat P. Maurus, id esse aquam rubram, vel candidam

ex illis vaporibus, imo de his, de lana, tritico, et varijs ait P. Fabry ēe fabulam: probabilius tn̄ videtr q̄ P. Stā[?] n° 235 pluere poē aliq imperfecta alia q̄ in aquis generantr, generata scilitr in nubibus; n̄ ita tn̄ lapides, q̄ quis point ab uno lō in alium a vento p̄ aera transferri. Quousq aut pluvia terram penetret, a cuiusq tractus terræ densitate, et soliditate pendet, quod cū alius determitr, libere determitr. Plura alia de pluviis, de fine illarum, prodigiis, et effectibus videre ē apud P. Fabry in physicā tract 6 lib 3° propositione ... n° 228, P. Mauri Cestiam, et alios.

Resolutio 3ª. Caligo nil aliud ē q̄ nebula densissima, et in hoc oēs conveniunt; de Nebula aut difficultates st n̄ contemnendæ: P. Maur q̄ 62 fiet nebulam ēē exhalatiōes terræ siccas et calidas, nam in halitu ingēt, ē pars aerea, ac ignea et hæc sā nubes ēt ascendit; est ite pars aquea, et hæc in vaporem efformata cum nubium ... transcendit, tandem est pars terrea sicca, et calida, et hæc l statim in inferiori lō mēt sā terram, l a nubibus descidet in ... lum, et ideo ab aliē distitr Nebula, excrementum nubium, l eius descidentia, ex his multa colligit P. Maurus quæ apud illu videri possunt.

Sed q̄ga nebula, ut experimur humectat: q̄o ē humifera, et vrida, imo videmus assurgere l° ex locis palustribus, et ex fluminibus varijs q̄ guttulas intra ipsam nebulam percipimus, et ideo l calore Solis, l vento l pluvia repentina dissipatur, l relicta terra vorida evanescit siccum: q̄o dici n̄ poē qd sit exhalaō terrea, sicca tn̄ et calida: deinde si precedenti die pluat et nox deinde serena sequitr, tunc sequenti mane assurget nebula, et hinc neq sequente

bruma, neque summa æstate solet apparere nebula, sed circa veris et autumni initio, ut in magis humidis temporibus: quia humida est nebula. Tandem quia, quod sursum elevata nebula ascendit, signum est pluviæ existimatum, quia deorsum in pluvias resolvitur: quod est [illegible].

Dices: sed quia asserit nebulam esse densiorem nube, et ideo esse graviorem, ac locum inferiorem occupare. Solvo 3°, quia ideo inferiorem locum occupat, quia pauciores continet spiritus igneos, qui eam sursum efferant: quod male ex illo infertur quod sit gravior, et densior, et contra ideo facilius a sole et vento dissipatur nebula, quod est minus densa. Concludendum igitur nebulam idem materialiter esse atque nubem; vapores tamen nebulæ sunt minus ignei, quam vapores nubium, hinc minus ascendunt, hinc nebula dicitur ab Aristotele nubis excrementum, et decidentia, seu nubes sterilis, quia minus ignea, minus pura, et minus fecunda. et hinc est magis opaca, hinc etiam est noxia plantis, et arborum fructibus, et quandoque hominibus; hinc crudam humiditatem, et tetrum humorem immittit, maxime ex locis palustribus, et putridis aquis. Quare autem nebula objecta augeat [illegible] est [illegible] Fabry in physica tract. 6° lib. 4° propositione 2ª n° 22, quia in guttulis illis, ex quibus nebula constat, multi lucis radii refringuntur, et colliguntur deinde intra oculum: quo hinc, si hominem [illegible] aspicias per mediam nebulam, gigantem esse dices, et idem de arboribus, domibus etc.

Quintum dubium est, quod dicendo de Nive, Grandine, et Glacie. Glacies definiri potest: Aqua frigore concreta ex admixtione exhalationis calidæ, et siccæ. Ita colligitur ex Clt. Maurus [illegible] cap. 5, et P. Fabry tract. 6° lib. 3° prop. 120, nam cum nulla sit aqua usualis, quæ admixtas et conspersas partes igneas non contineat, hinc ex nimio frigore dissipantur, et dividuntur amplius partes igneæ, et contra vero aqueæ plus condensantur, rigescit quia aqua, concatenata scilicet ex rariori igne et calore, quæ homogenea congregat et unit; hinc

pura aq̃ elementaris si daretr̃ gelari n̄ pōt, et q̄ purior ē, eo rarius fit gelu, seu glacies; hinc si aqua admisceatr̃ 3ª pars salnitri, et uehementer agitetr̃, tunc arte ēt fit glacies ex aq̃, ēt in summo æstatis calore, q̃a salnitrum immixtum, utpote siccum et calidum erit motum coagulum aqua, p̄ximum uō effigies excitatum: q̄d aūt glacies n̄ differat essaliṫr, sed accidentaliṫr ab aq̃ ut plumbum liq̄tum, et n̄ liq̄tum, quae ē de noē, q̄d ēt durum, uitrum, aq̃ fluuialis et marina, q̄ndo s̄gelatr̃, c̄stat experia: q̄re tand̄ aq̃ c̄gelata, q̄ magis densa tunc sit, q̄re intumescat, et maiore lum pp̄ullet, et ideo frangat uasa uitrea, q̃a multo plēs poros hēt, q̄m aq̃ liq̄da, aere, igne q̄z plenos, et terrestribus ēt filaminibus, et adhuc magis obscura est, q̃a magis terrea, et magis densa in se.

Nix distri děř Nubis stillicidium dispersum, ac separatim frigore densatum, et cadens in terra ut lana: Ita ex Arē et Alt colligitr̃, unde sicut nubes ē uapor aquę in sublimi aere densatus, ita Nix ē stillicidium, et cutiua-por Nubis, separatus, densatus et ideo decidens; et hinc ē q̄d ab hō Nix uocatr̃ nubes c̄gelata, id ē c̄gelatus nubis uapor; q̄re ī Plin. lib. 14 dicendum ē c̄ Phil. Cc. P. Fabr, Maur, et Arē, Niuē generari in nube; ut enī intra nebulam ipsis ēt oculis usurpamus minutissimū, et dispersum rorem, sic datr̃ ī intra nubem, qui c̄ n̄ dum c̄iunctus sit in aq̄m liq̄dam, et a grandioribus uaporibus separatus uolitet, c̄gelatr̃ a nimio frigore, et tunc sereno tempore cadit sensim sine sensu, sic q̄z neq̄z datr̃ transitus uaporis in niuem, q̄n fiat p medium aquę, seu aquei roris minutissimi; neq̄z q̄d leuius ē decidit, q̃a lt nix et glacies sit leuior q̄m aq̃, id itelligitr̃ seruata p̄portiē q̄ntitis; q̄libet aūt pars niuis c̄stat jam ex pluribus roris partibus c̄densatis, et ideo jam grauior reddit nix, q̄m

dispersi rores Anguli, ideo qui nix decidit, quamuis non decidant rores, aliter quam a nube separabitur ros, nisi quia in nube ipsa condensatus e in niuem, et a maximo frigore, quod in loco nubium datur, maximum autem est quum infra nubes, quam citra.

Candida e Nix, ex multo aere immixto in infinitis poris, a quo spoliata, et accedens ad nigredinem, rubescit; fecundat agros, quia impedit exitum spirituum uegetabilium, et secum alios affert, quos liciat, et sit humore: in Cristallum solida numquam lapidescit, imo in terra uenis profundissimis Cristallus inuenitur; aqua uero illa, in quam resoluit nix e uitae peniciosa, quia crudissima: datum uino duius, et aquis refrigeratis intra niuem, Medicorum e controuersia, an noceant? certum e, passim nocere aluum laxando, excitando bilem, et sollicitando intestina; uisa nix, uisui nocet, ob candorem nimis disgregantem uisum, obtrectata nix, manum uidetur calefacere et urere, quia per antiperistasim intenditur natiuus calor, quod si intra niuem quis diu ambulet, patitur diliquium, et tunc non calore statim nimio, sed merito desuris bene aplicato, uel tepida tantum aqua curandus e, ne totum frigus introrsum confugiat, et uitalem calorem penitus extinguat. Nilis figura in floccos saepius abit; quandoque etiam in stellulas senis radiis aequalibus instructas. Alia uidere e apud Aristotelem citatum.

Grando nihil aliud e, quam congelata pluuia; ut enim nix e minutissima pluuia congelata, sic grando e pluuia congelata grandior: Dicendum e quod congelari in nube, sicut diximus de niue, quod enim mayor calor circumstat nubem, partes igneae ab humoris partibus auolant, et non resistentes contra frigore, ac per antiperistasim frigore aucto congelantur, et decidunt ut grando; huiusmodi enim grandium, et generationum eius proprius e nubes: hinc e quod tempore calido et frigido etiam decidat grando, saepius tamen calido: hinc semper cum uentis ab exhalationibus calidis excitatis, et plerumque circa meridiem, rarius quam de nocte: hinc etiam segetes et arbores laedunt, nisi superueniat pluuia sanans, ut saepe superuenit.

Albas, et figura grandinis nota satis est; at P. Fabry testatur uidisse se pilas grandinis descidentis, quae mole et pondere libram suam superabant. De remedijs autem contra grandinem a plinio assignatis, ut quodam carminibus de pelle Crocodili per agros circumducta etc., iudicat redicula esse et superstitiosa.

Quid dicendum de Rore, Pruina, melle et Manna? Ros est uaporis parum ascendentis resolutio in aquam minutissimam, et dispersam; ita communiter omnes: hinc multa resoluuntur; 1.o Ros non super montes, sed supra ualles descendit: Roris enim uapor ad montes usque non ascendit. 2.o non eleuatur sublimius uapor, quia a sole adhuc oriente, uel iam occidente eleuatur Roris uapor, et ideo a modico calore elleuatur modice; hinc non nisi mane, uel sub initium noctis solet cadere, a 1.o noctis frigore resolutus priusquam in nubem ascendat uel concrescat.

Pruina uocatur (quod uulgo giada) ille Ros qui terrae, aut floribus adhaerens congelatur nimio frigore, et crustam quandam efficit sicut salis minutissimi. Quod autem ex rore gemmae fiant est fabula Poetarum, numquam enim Ros in tantam duritiem rigescit, et aliunde gemmae suis in sit in conchis ortum trahunt: est etiam fabula quod Cicadae solo nutriantur rore, nam sola aqua elementaris ad nutritionem est insufficiens. Pruina proprium est plantas, et res asperas, ac duras reddere teneriores; illam autem teneriores, ut uitiarum gemmas, spicas segetum etc. caduerit, et rigescit; factum hoc constat; ratio est, quia sit spiritus seminales aquae inmixtos, quorum totum illud proprium est.

De melle inquirendum 1.o An producatur ex sua ui caloris naturalis ab apibus in aluearijs, an in aluiaria iam factum transportetur per apes, et ex floribus? Dicendum est factum transportari ab apibus, sed ab illis postea amplius in aluea-

reis, ita ꝙ P. Mauir. [?] aliq disp 64. Pr. 2a pars, qa ut experimen-
to cstat, mel ē annona, & alimentū apium, atq bē n̄ ēēt si fie-
ret ab apibus, qa fieret p decoctionem succi ex floribus collec-
ti factam vi caloris nalis intra ipsas apes: qd mel ēēt excremen-
tum apium ab illis foras ejectū ut inutile, qd iam ēē n̄ pōet a-
limentum postea apium. qd apes n̄ generant mel, sd illud in cel-
las suas deferunt, sicut triticum formicae in annonam hiemis.
Qa pars ostenditr, qa sic sacharū in qbusdam arundinibus gig-
natr, & inde extrahatr ab hoibus, adhuc tn̄ ab his postea amplius
pficitr miris modis: qd et mel, sic in qbusdā pficiatr floribus, &
inde ab apibus eliciatr, ab ipsis adhuc postea pficietr amplius, & mo-
dis longe mirabilioribus ideo q numqm mel adeo pfectū p hoies colli-
gitr ex floribus, atq ex mellis favo ab apibus cfecto.

Ingrediendū 2o, qd sit mel. duplex mellis gus ē, al-
terū qd oēs sciunt, & ad distoēm dicitr ab aliqbus,
apium mel, de q sā, alterū qd multi ignorant, & resultat ex sa-
caro in regijs sacari officinis (vulgo engenhos), & dicitr mel a-
rundinū; de 1o qd ē quaes. i Plinii Coll. ꝙ ait, Mel ē humor
roridus e caelo descidens & floribus adhaerens: dicendū tn̄ ē ꝙ
Colli, P. Mauro, P. Cabeo, & P. Soā 2, Mel ē aliorū florū succus
humorq ex rore cu pfectus: igr mel fit in floribus, n̄ vō in illos fac-
tum descidit e caelo; Pr. 1o, qa alitr ubiq reperiret, ēēt mel. 2o,
qa in solis illis diebus colligeretr ab apibus in qbus ros e caelo descidit, &
n̄ in mane, aut vespere; atq apes illud colligunt diebus ferventissi-
mis & meridie, et a centro florum, n̄ aut ab illorū extremitate. qd
3o qa mel pro diversis flores aeq colligitr ē diversum, & ideo ex thymo op-
timū ē, amarū ex absynthio etiā. qd signū ē cfici et generari in flori-
bus, ut sacharū in arundinibus, semp tn̄ porrigit rorem e caelo
cadentem, ut ab illo humiditate & succum puriorem hauriant,

ex q̄ ꝯ puriori terra mel ꝯficitur, hinc in fundo vasis mel ē optimū, vinū ut calidū in mediū, oleū ut aereum in summo. De Manà dicitur ēē duplex, alterū ꝗdē è cœlo descendens ꝑ minim pruinæ, et colligitur in terra; alterū terrestre, q̄d ex orno et fraxino ad finē Iulij, et toto Augusto exhalatur, ac utrumq; conspicue in Calabria. dicendum tñ ē, n̄ale mana n̄ n̄i in terra fieri, et terrestre ēē, est q̄ medicinalis succus humorq; ex ror in terris ꝯfectus, probatur a paritate mellis. ꝯfratr, q̄a mana, q̄ celeste dicitur, n̄ n̄i in illis ꝓuincijs, ut in Calabria colligitur, in q̄b terreste generatur. q̄ signū ē ꝯsisti in terra, et a priuatis qualitatibus illius terræ, in q̄ ꝯficitur alterū terrestre. corroboratur, q̄a utrūq; ē sile inter se, et ꝗlitur Medicinale: q̄ utrumq; eod mō generatur: Mana uo Hæbreorū, de q̄ in sacra pag: miraculosū fuit, et ideo id ꝯtinebat saporū uarietatem; illud alit Baptista mel Siluestre erat n̄ale, sed ꝗsi amarū, et insipidū, illius q̄ ꝓprie regionis.

De Ventis

quam diff ē, q̄d dicant de ventis. Difficultate huiusmodi, vituperabile uocant eod pene oēs, et id ꝓpter ab illa multi abstinent, ut de se ipso fatetur Ar̃ l. de cœlo nō 7 3. Ergo primus uidendum q̄d entitē ventus sit, a quibus causis ꝓueneat, et postea q̄d sit ꝯsilitr, le q̄mō diffiniendus sit. 1ā q̄ snia tet, ventum ēē terræ uti viuenti alis respiratorem. uerum hoc fabula est. 2ā snia tet, ventū ēē aerem motū ab bonis Angelis, et malis: at n̄ negamus aliquando ita factū ēē, sed semp ita fieri negamus, nam si cā physica et n̄alis assignari ꝑōit (ut statim assignabimus); Philosophicū n̄ ē ad spūs recurrere, et ad cām 1ām imē mouentē aerem, vel q̄ cāute. 3ā multorū snia ē, ventū ēē aerē motū, a q̄q; motu eatur; et ita Ar̃ ꝯtiet, et cardeus, et ex antiquis multi;

Probant exemplo fabeli, folliculum, et ignis accensi, agbus constat causari ventum. Resistitur 1.º, quia relinquit indecisam quaestionem de ventorum causis. 2.º, quia dictus ventus, sed improprie talis dicitur; proprius autem est, qui integram aliquam terrae tractum excurrit, et non qui privatus est cuiusdem minimi loci.

4.ª sententia defendit. Ventum esse halitum calidum et siccum, quem exhalationem appellamus in transversum agitatum; ita Philosophi, et Patres Societatis Conimbricenses hic numero 1.2.º qui se citantes Philosophum 2.º Meteororum text. 30: adhuc tamen non conveniunt huiusmi auctores in causam qua halitus agitetur, nam Patres Conimbricenses et Patres Toletani dicunt dictas exhalationes vi ignea ascendere, sed sit atque offendunt inimicum frigus nimium 2.ª regionis aereae, ab illo detrudi, et cum ut siccae et calidae, negant directe descendere deorsum, hinc furioso motu hinc illuc obliquo, et transversim agitantur; at vero Patres Societatis Conimbricenses judicantes hanc causam adhuc insufficientem illi superaddit quasdam quasi occultas ad quas confugit, quibus caeli et astra illam furti insaniam, et furias administrant exhalationibus praedictis

5.ª sententia defenditur a Patre Mauro lib. 4.º quaest. ?, et inter se conciliat 3.am et 4.am sententiam, docet enim, ventos saepe esse motum aerem, et saepe exhalationes calidas ac siccas, et quandoque utrumque simul; 1.um probat ab exemplis 3.ª sententiae, et addit, saepe causari ventos ab aere concurrente ad impediendum vacuum. 2.um ostendit, tum ex constanti eorundem ventorum duratione per dies plures, quae constantem exhalationum causam postulat; tum ab exemplo fulminis, quod in exhalationibus consistit; tum quia flatus ventorum et eiusdem venti ex exhalationum affectibus ut experimur, causare dolorem capitis, ventris torsionem etc.ª, tum denique quia saepe venti e maris fundo oriuntur, et tempestates cient odorum faetidissimas, ex quibus autem venti non nisi in exhalationibus consistit.

Hinc est (addit idem Maurus) quod pluvia extinguat ventos, quod siccitatis tempora venti abundent; quod rubrae nubes sint ventorum indicium, quia scilicet ventus est exhalatio sicca et calida,